

KRONIEK

Een vraag die geen aanmerking is. Men zou nòg wel enkele vragen kunnen stellen: is b.v. 's samenstellers besluit om voorloopig alle dichters weg te laten, welke na 1910 hun eersten bundel publiceerden, in allen deele verstandig geweest? Dit onderscheidingsmiddel lijkt te uitwendig wanneer men bedenkt dat daardoor in dit boek wel nog net Greshoff, Van Eyck en Annie Salomons konden binnenkomen, maar dat de deur dicht viel voor hun leeftijdgenooten als Bloem en tevens voor hun oudere tijdgenooten Leopold, Dèr Mouw, Jan Prins. En het werk van Leopold en Dèr Mouw behoort door zijn geardheid toch bepaald tot de periode van vóór 1910. Was er geen andere demarcatie te vinden? Ik denk van wel. Als een bezwaar tegen den bundel wil ik het echter niet laten gelden, te meer daar een vervolg in uitzicht gesteld wordt.

Men moet hartelijk wenschen dat de publicatie hiervan mogelijk zal blijken. Succes van dit eerste gedeelte is daarvoor noodig. Het verdient succes ten volle. De Nederlandsche literatuur verschijnt hier op haar best, nl. in haar poëtische gedaante. En deze gedaante is volledig gegeven, goed geteekend, sprekend van trekken. Uit gedichten van Hadewych, Vondel, Huygens, Hooft, zoo goed als van De Génestet, Potgieter, den Schoolmeester, Paaltjens, Speenhoff, Gorter, Kloos, Boutens, Van de Woestijne, Van Collem, kortom van grootere en kleinere dichters uit alle tijden, bestaan de trekken van deze gedaante, die ons volk en onze cultuur tot eer strekt.

Wie dit goed uitgevoerde boekdeel in zijn kast heeft, bezit iets even kostelijks als duurzaam.

J. T.

Jan Mens, *Mensen zonder Geld*, Amsterdam, Uitgevers-Maatschappij „Kosmos”, 1939.

Dit met den „Kosmos-Eerstelingen-Prijs 1938” bekroonde boek verhaalt den ondergang van een gezin, het gezin van een werkloos geworden Amsterdamschen meubelmaker, man, vrouw, dochter en zoontje. Den man, dien wij in den aanvang ontmoeten als een werkman van het ouderwetsche slag, met toewijding en liefde voor zijn vak, zien wij, door tegenslag achtervolgd, meer en meer afzakken en eindelijk terechtkomen onder de paupers. Hij is een bescheidene, een, die voor zichzelf maar weinig noodig heeft om tevreden en zelfs gelukkig te zijn, die een bijna kinderlijk vertrouwen in het leven heeft ook. Maar hij is een te weinig weerbare natuur in de meedoogenlooze wereld, waarin hij is neergezet en wanneer het laatste uitzicht voor hem dichtvalt, weet hij geen anderen uitweg dan het water.

Jan Mens doet het verhaal van dezen ondergang, waarin alleen de jonge levenslust van Japie een blijdere noot is, op sobere, weloverwogen wijze. Hij vermijdt alle sentimentaliteit en pathetiek; het is de toon, een kleine, trieste scherts, die de tragische gebeurtenissen accentueert en des te schrijnender doet zijn.

Het zijn vooral deze toon, deze wijze van vertellen en de figuur van den vader (zonder de herinnering aan „Kees, den jongen”, wiens al te zeer gelijkend evenbeeld hij is, zou hier ook het toch wel zuiver geziene Japie te vermelden vallen), die den sterksten, meest persoonlijken kant van Jan Mens' schrijftalent laten zien. De jury, die het den prijs toekeende, noemt in haar rapport het boek, „een staal van het beste Hollandsche realisme” en